

На этапе подготовки кадров для отрасли культуры целесообразно включить в учебный план подготовки менеджеров социально-культурной деятельности факультативный спецкурс «Элитарные клубы как субъекты социально-культурной деятельности». Исследованию, моделированию, апробации различных видов элитарных клубов и внедрению их в социально-культурную региона способствовало бы, по нашему мнению, создание в университете студенческого научного кружка — лаборатории.

В заключение хотелось бы отметить, что деятельность элитарных клубов нуждается в дальнейшем комплексном изучении и анализе, результаты которого могли быть учтены при разработке концепций региональной и государственной культурной политики. Полагает в числе направлений дальнейшего исследования могут быть следующие:

- изучение идейной, консолидирующей и координирующей роли национальных элит, как лидеров национально-культурных организаций и движений;
- анализ потенциала элитарных клубов в развитии идей толерантности, межкультурной, межэтнической и межгосударственной коммуникации;
- исследование деятельности элитарных клубов в виртуальной среде;
- выявление социально-педагогических и ценностно-аксиологических аспектов взаимодействия элитарных клубов и средств массовой информации;
- возможны и другие актуальные направления.

Полагаем, что решению намеченных теоретических задач, безусловно, имеющих прикладной характер, будет способствовать интеграция научных исследований элитарного клуба как субъекта социально-культурной деятельности научно-образовательными учреждениями различных регионов.

АНАЛІЗ ІНФОРМАЦІЙНИХ ПОТРЕБ РІЗНИХ ГРУП КОРИСТУВАЧІВ У НАУКОВІЙ ІНФОРМАЦІЇ: РЕГІОНАЛЬНИЙ АСПЕКТ

Т. В. Сидоренко

*Магістр книгознавства
та видавничої діяльності,
пошукувач КНУКіМ*

В цілому, проблемі потреб і їх ролі в діяльності людини присвячено багато джерел, але недостатність вивчення цієї категорії спостерігається щодо потреб різних груп користувачів у науковій інформації (вчених, спеціалістів, аспірантів, пошуковців, студентів).

У структурі потреб значне місце посідають духовні потреби, в тому числі інформаційні. Під інформаційними потребами науковці розуміють акт усвідомлення нестатку наших знань для побудови психічної моделі об'єкта, моделі, яка відображає рівень наших уявлень про даний об'єкт". Інформаційна потреба — це, як правило, похідна від загальних інтересів людини, яка виражається в певній направленості користувача при отриманні інформації.

Значна частина дослідників інформаційні потреби пов'язує, у першу чергу, з потребами в науковій або іншій спеціальній інформації, яка є внутрішнім станом суб'єкта, що відображає дефіцит наукової інформації, необхідної для використання в науковій або науково-обґрунтованій діяльності.

З початку 80-х років ХХ ст. проблема інформаційних потреб вивчається на новому рівні — з урахуванням можливостей задоволення потреб, співвідношення загальних і специфічних рис потреб, суб'єктивних і об'єктивних потреб, проблеми загального і специфічного в джерелах їх задоволення. Особливим у дослідженнях 90-х років ХХ ст. є зростання інтересу до питань, присвячених вивченню інформаційних потреб окремих груп користувачів. Такий стан пояснюється необхідністю вирішення кола питань, пов'язаних з вимогами наукового аналізу, тобто отриманням і узагальненням результатів від вивчення інформаційних потреб користувачів у науковій інформації як таких розглядання їх у безперервному зв'язку з аналізом результатів, шляхів і особливостей задоволення.

Всі потреби людини історичні, вони розвиваються разом з розвитком суспільства. Духовний розвиток людини включає формування і розвиток сучасних потреб як основи цілісного внутрішнього життя людини. Інформаційні потреби (як вид духовних потреб) виступають, з одного боку як бажання наблизитися до духовного життя суспільства, науки, культури, основних цінностей життя, з яких

складається суспільний світогляд, до активної духовної діяльності, з іншого боку, інформаційні потреби сприяють стимулюванню внутрішнього життя людини, формуванню його світогляду, професійних інтересів.

У другій половині 90-х років XX ст. — початку XXI ст. велику увагу почали приділяти вивченню потреб у науковій інформації, що визначалося певними об'єктивними факторами — перспективами розвитку суспільства, наукових дисциплін, галузей народного господарства, установ і організацій, наукових колективів тощо.

На зростання і зміну інформаційних потреб користувачів у науковій інформації має вплив оцінка об'єктивних умов розвитку даної галузі науки, техніки і виробництва; соціальні інтереси суспільства; проблемні ситуації, сутність яких полягає у протиріччях між сумою конкретних знань про об'єкт і його реальним змістом; виникненні соціальних інститутів, котрі обслуговують дану групу користувачів наукової інформації.

Скорочення та зміна інформаційних потреб даних груп користувачів здійснюється під впливом протирічного характеру розвитку науки і техніки; розвитку і умов функціонування системи наукових закладів; володінням навичками визначення своїх інформаційних потреб і вміннями їх задовольнити. Ці обставини свідчать про те, що інформаційні потреби користувачів у науковій інформації мають історично конкретний характер, а їх розвиток перебуває у діалектичній залежності від розвитку науки і суспільства. Треба зазначити, що змінність інформаційних потреб певним чином впливає на моделювання майбутніх потреб, але тільки екстраполяція з минулих потреб, без урахування особливостей сьогодення, не буде науковообгрунтованою. Звідси витікає висновок про необхідність розробки методик виявлення інформаційних потреб у науковій інформації різних груп користувачів, що б дозволило врахувати зміни в потребах, які відбуваються в процесі розвитку науки і суспільства.

Слід відзначити, що залежно від соціальної ролі, яку виконує людина в тому чи іншому колективі, проявляється і різне ставлення її до наукової інформації. Існують різні класифікації споживачів наукової інформації. Так, Д. І. Блюменау залежно від місця, що посідає людина в циклі “дослідження — виробництво”, виділяє такі групи:

- вчені, які займаються фундаментальними дослідженнями;
- інженери-дослідники, які виконують прикладні дослідження;
- інженери-конструктори;
- майстри і робітники, зайняті у сфері матеріального виробництва;
- керівники адміністративно-управлінського апарату, які здійснюють функції організації науки, техніки і виробництва;
- молоді фахівці(1).

Одна з нетрадиційних класифікацій наукових працівників була запропонована У. Хагстромом [9, С. 35-36]. Він виділяє дев'ять категорій споживачів на основі внутрішньої диференціації ролей і супроводжує кожен категорію наступною характеристикою:

- наукові управлінці — люди з високим науковим статусом, які зробили значний внесок у свою галузь у минулому, а нині спілкуються переважно з представниками інших галузей і з ненауковим світом;
- лідери вищого рівня — люди, які підтримують інтенсивні формальні і неформальні відносини всередині своєї галузі. Численні контакти часто залишають їм мало часу на власні дослідження;
- неформальні лідери — вчені, які мають широкі особистісні зв'язки у науковому світі, але беруть невелику участь в офіційних заходах. Основну інформацію отримують не з наукової літератури, а безпосередньо від колег;
- лідери, які орієнтовані на учнів — великі вчені багато часу віддають молоді; підтримуючи зв'язки зі своїми попередніми учнями, формують навкруги себе наукову школу;
- педагоги-вчені, які розглядають викладання в якості своєї основної діяльності; завдяки своїм учням вони часто набувають відомості у науковому світі, через них підтримують з ним зв'язок;
- вчені місцевого масштабу — люди, наукові зв'язки яких обмежуються переважно своєю установою. Вони активно співпрацюють зі своїми колегами, в співавторстві з якими публікують результати своєї роботи;

- продуктивні ізоляти — вузькі спеціалісти у своєму науковому колективі. Мало беруть участь у дискусіях з колегами, але широко використовують формальні джерела наукової інформації;
- малопродуктивні ізоляти — особи, які або не знаходять у своєму безпосередньому оточенні стимулів до активної наукової комунікації, або схильні до іншого виду діяльності, приміром — педагогічної;
- маргінали — наукові працівники, які спілкуються переважно з неспеціалістами. Частіше це науково-популярна або консультативна робота. На відміну від корифеїв, вони не мають визнаного високого статусу у своїй галузі.

Окрему групу складають молоді наукові працівники. Це аспіранти, і пошукувачі. Це реальна група, члени якої мають однаковий рівень освіти, приблизно однаковий вік, стимули читацького попиту.

Слід додати, що споживачами наукової інформації є не тільки наукові працівники, а й велика категорія “практичних працівників”, яка є більш різномірною, а сама їх діяльність достатньо різномірною. Хоча вони і не створюють нову інформацію, вони мають потребу в ній для оновлення своїх знань і підвищення кваліфікації. Всі споживачі наукової інформації цієї групи перебувають у стадії становлення, всім їм не вистачає досвіду і навичок самостійної наукової діяльності, а основа їх читацьких інтересів — робота над дисертаціями, а стимули попиту — етапи роботи над нею.

Аналізуючи інформаційні потреби в науковій інформації і характеризуючи основні типи її споживачів, треба на сучасному етапі, до поданого переліку додати і таку групу, як студенти вищих навчальних закладів. В цілому навчальний процес завжди передбачав звернення до наукових документів, але в теперішніх умовах, особливо при збільшенні годин на самостійну роботу студентів і відсутності більшості навчальних видань з дисциплін, особливо професійно-орієнтованого циклу, обсяг звернень до наукових джерел збільшився.

Тематична структура інформаційної потреби пов'язана з необхідністю як вузькотематичної, так і широкотематичної інформації, що дає уявлення про сучасний стан даного напрямку науки. Це пов'язано з виробничими запитами і ознайомчими запитами. Хронологічні межі інформаційних потреб пов'язані з запитами про нову, поточну та ретроспективну інформацію. Блюменау Д. І. ще наприкінці 80-х років ХХст. визначив вісім складових загальної потреби спеціаліста в науковій інформації [2, С. 20-2]: потреба в поточній широкотематичній концептографічній інформації; потреба у поточній широкотематичній фактографічній інформації; потреба у поточній вузькотематичній концептографічній інформації; потреба у поточній вузькотематичній фактографічній інформації; потреба у ретроспективній широкотематичній концептографічній інформації; потреба у ретроспективній широкотематичній фактографічній інформації; потреба у ретроспективній вузькотематичній концептографічній інформації; потреба у ретроспективній вузькотематичній фактографічній інформації.

Пошуки науково-обґрунтованого змісту, форм, методів роботи бібліотек з різними групами користувачів наукових документів, посилення уваги фахівців до проблем задоволення професійних інформаційних потреб науковців і фахівців, недостатня визначеність даних потреб на сучасному етапі (що пов'язано зі скороченням чисельності науковців, поступовою руйнацією фундаментальної науки, скоротанням або припиненням досліджень у деяких галузях тощо) зумовили вивчення реального стану інформаційних потреб користувачів у наукових виданнях, яке проводилось автором протягом 2005-2008 років у межах комплексного дослідження кафедри документознавства та інформаційних систем Миколаївської філії КНУКіМ на тему: “Документні ресурси півдня України: формування та шляхи підвищення ефективності”.

Розвиток педагогічних, соціально-психологічних і, власне, бібліотекознавчих досліджень 80-90-х років ХХст. дозволив вирішувати поставлені дослідженням завдання більш обґрунтовано. Зокрема, суттєвим посиленням став висновок фахівців [1,2,4,5,8,9,11,12] про активізацію суспільних потреб в інформації про нові знання в різних галузях, виникнення відповідних колективних та індивідуальних потреб.

Базами дослідження стали вищі навчальні заклади і науково-дослідні інститути Півдня України. В процесі дослідження передбачалось визначити:

- склад читачів за соціально-демографічними та професійними характеристиками;
- структуру читацького попиту, як форму відображення потреб різних груп користувачів у

науковій інформації;

— відповідність наявних фондів попиту читачів з урахуванням специфіки їх наукової діяльності;

— можливості бібліотек у задоволенні реально існуючих потреб читачів у науковій інформації.

Для збирання емпіричних даних, що характеризували запити різних груп читачів, було використано систему методів: анкетне опитування, за допомогою якого ми намагалися з'ясувати стан читання наукових видань, ступінь впливу різних факторів, що стимулюють інтерес до знайдення і отримання наукової інформації, шляхи отримання потрібної наукової інформації, визначення значущості різних інформаційних матеріалів, що виступають найбільш цінними джерелами наукової інформації, терміни її отримання, форми надання. Важливим також є виявлення видів інформаційного обслуговування, найбільш бажаних для користувачів. При складанні анкети нами враховувався досвід проведення досліджень професійних інформаційних потреб, який висвітлювався в спеціальних виданнях, думки фахівців щодо задоволення потреб різних груп користувачів у науковій інформації.

Фактичні дані щодо складу різних груп читачів, використання фондів, електронних ресурсів, структури читання були одержані на основі облікових документів, у безпосередніх бесідах з працівниками бібліотек.

Опитування проводилося у відділах обслуговування бібліотек, в НДІ — навіть на робочих місцях внаслідок великої зайнятості фахівців в процесі наукової діяльності.

Загальна кількість опитаних становила 321 чол., з них науковці 95 чол. (29,5%) в т. ч. д. п. н. — 8 чол. (8,4%), к. п. н. — 87 чол. (91,6%); ст. викладачі і викладачі (без наукового ступеня)-100 чол. (31,1%); молоді науковці (аспіранти, магістранти, пошуковачі) — 51 чол. (15,9%); фахівці виробництва та сфер людської діяльності, (що звертаються до наукової інформації) 75 чол. (23,4%). Враховуючи, що в сучасних умовах до джерел наукової інформації звертаються і студенти (особливо в наукових бібліотеках), нам цікава була і їх думка. Вони відповідали на запитання загальної анкети, пропускаючи деякі дані, щодо сфер діяльності. Результати аналізу анкетування студентської молоді (52 чол.) ми наводимо окремо.

Соціально-демографічний та професійний стан респондентів аналізувався за такими параметрами: вік, стать, освіта, спеціальність, науковий ступінь, місце роботи, посада. Серед респондентів переважають жінки — 61,4%. Значну кількість опитаних становлять люди зрілого і похилого віку, але у вибірковій сукупності представлено різні вікові категорії. Всі опитані мають вищу університетську освіту, серед науковців, (що становлять 29,5%), 8,4% мають ступінь д. т. н., д. ф. н., д. п. н., а 91,6% — ступінь кандидата наук. Знов таки більша половина опитаних — 51,7%, працює у вищих навчальних закладах 3-4 рівнів акредитації, 8,4% — у вишах 1-2 рівня; 26,5% — працюють в НДІ; 11,8% — на державних підприємствах і установах; 1,6% — працює на приватних підприємствах.

Посади керівника підприємства, структурного підрозділу (відділа, бюро, кафедри, секції) обіймають 4,9% опитаних.

Переважна сфера діяльності, яку зазначили респонденти — техніка (машинобудування, кораблебудування, комп'ютерні науки); економіка (бухгалтерський облік і аудит, фінанси, банківська справа); освіта, культура. Певною мірою означені сфери діяльності обумовлені профілем баз дослідження.

Більшість опитаних послуговується в роботі українською мовою 63,6%, часто використовують і російську мову 29,4%, іноземною мовою послуговується тільки 7,0% опитаних нами респондентів. Перевага у використанні української мови віддається молодим науковцям та науковцям — викладачам, що пов'язане з обов'язковістю її використання в галузі освіти і науки.

Важливою і цікавою для загальної характеристики потреб різних груп користувачів було визначення шляхів отримання потрібної наукової інформації. Якщо аналізувати загальну сукупність респондентів, то приблизно однаковий їх відсоток вибрали бібліотеку (31,5%), Інтернет (27,1%) і наукові конференції (27,7%). Приємним залишається факт передплати наукового видання, хоча процент невеликий-1,2%. Купують у книгарнях наукову літературу — 5,0%. Листуванням з науковцями в межах України займаються тільки 3,7% опитаних. Інший шлях отримання наукового документа вказали тільки два респондента, що становило 0,6% — це Львівський книжковий форум, МБА, ксерокопіювання. Але

книжковий форум передбачає купівлю, МБА — бібліотеку, а ксерокопіювання — спосіб.

Якщо проаналізувати за основними, виділеними нами, групами, то виявляється наступне: доктори і кандидати наук головним шляхом отримання наукових видань обирають бібліотеку (42,1%) на другому місці Інтернет (22,3%), на третьому — наукові конференції (27,8%). Викладачі без наукового ступеня звертаються спочатку до бібліотек (43,0%), а потім до Інтернет (48,1%). А молоді науковці (магістранти, аспіранти, пошуковачі) на перше місце ставлять комп'ютерну мережу Інтернет (57,8%), на друге місце — бібліотеку (30,0%), а наукові конференції розглядають як систему підвищення кваліфікації.

Як бачимо, діапазон інтересів до визначення шляхів отримання інформації різний, як і їхня інтенсивність. У молодих за віком науковців, як свідчать дані, значний інтерес до використання електронної форми інформації, у читачів зрілого віку — до традиційної форми наукової книги, журналу, що пояснюється деякими психологічними аспектами документознавства — складністю прийняття чогось нового — нової форми документа, нової технології опанування інформації, а то і просто небажанням її вивчення. Молоді науковці, які взяли участь в анкетуванні, не передплачують наукові видання і майже не купують їх у книгарнях (з позначкою „так” відповіли тільки 1,2%). Вважаємо, що це стосується тільки наукових видань.

На запитання „Чи задовольняє Вас доступне інформаційне забезпечення Вашої наукової діяльності, потреб і інтересів?” позитивно відповіли тільки 20,2%, задовольняє деякою мірою 23,0%, не задовольняє — 56,8%. Серед указаних пояснень — складність у знаходженні необхідного наукового видання, відсутність електронного каталогу в бібліотеці, фонд недостатній для забезпечення наукової діяльності, мало нової наукової літератури.

Нами очікувалось, що на ступінь задоволення інформаційних потреб різних груп користувачів у науковій інформації впливатимуть інформаційні матеріали як опубліковані, так і не опубліковані. Вказаний респондентами порядковими номерами ступінь переваг дозволив зробити ранжирований перелік значущості інформаційних видань.

Серед опублікованих видань є наукові статті з журналів, наукові статті зі збірок, монографії, наукові збірки, реферативні видання, оглядові видання, тези доповідей наукових конференцій, матеріали наукових конференцій, описи винаходів до авторських свідоцтв, довідники, енциклопедії, бібліографічні видання, експертні видання.

Неопубліковані видання за значущістю респонденти розподілили наступним чином: звіти про наукову діяльність, звіти про наукові дослідження і розробки, довідки статистичні, фактографічні, оглядові, аналітичні.

Треба зазначити, що відмітною рисою інформаційних потреб зазначених груп є те, що вони більш конкретні, навіть вузькі, охоплюють конкретну галузь, тему або декілька суміжних галузей. Тому для їх задоволення використовують різні види інформаційного обслуговування.

У цілому, можна констатувати, що на перше місце респонденти поставили надання інформації в режимі „запит-відповідь”, далі — вибіркове розповсюдження інформації (ВРІ), систематичне поточне оповіщення про нову літературу у вигляді бібліографічних описів з анотацією по певній постійній тематиці, видання оглядових, реферативних, бібліографічних матеріалів, розрахованих на спеціалістів.

Щодо конкретних груп, то у науковців, викладачів, виробників переважає ВРІ, систематичне поточне оповіщення про нову літературу (електронної та традиційної форми) у вигляді бібліографічних описів, надання бібліографічних, реферативних і оглядових матеріалів.

Молоді науковці також тяжіють до такого виду інформаційного обслуговування, як ВРІ, довідково-бібліографічного, наданням інформації в режимі „запит — відповідь”. Також більшою мірою дана група виділила необхідність виконання бібліографічних довідок на разові запити, щодо уточнення відомостей про наукові публікації, надання реферативних, оглядових, бібліографічних матеріалів. Специфічним, на наш погляд, у відповідях деяких молодих науковців була відсутність визначення таких видів інформаційного обслуговування, як надання бібліографічних, реферативних, оглядових матеріалів, розрахованих на спеціалістів. Вважаємо, що деякі з них просто не знають про існування цих видів видань і тільки розпочинають свою наукову діяльність.

Як відомо, мотиви звернення до інформаційних видань у окремих груп респондентів різний. Більш усього зацікавлені науковці зі стажем, науковим ступенем у реферативній (73,7%), бібліографічній

інформації у вигляді бібліографічних покажчиків (65,2%), експрес-інформації (54,7%); викладачі вишів (без наукового ступеня) також віддають перевагу бібліографічній, реферативній, оглядовій і експрес-інформації, що виходить за певною галуззю, спеціальності тощо (більша половина респондентів здійснила даний вибір).

Молоді науковці дали розпорошені відповіді на запитання щодо зацікавленості конкретними видами інформаційних видань. У цілому, крім інформаційних листівок, були охоплені всі запропоновані відповіді.

Фахівці-виробники, які звертаються до наукової інформації, були у відповідях більш чіткими: вони вибрали сигнальну інформацію у вигляді копій назв джерел; бібліографічну інформацію у вигляді бібліографічних покажчиків з вибірковим відбором за певними принципами; експрес-інформацію.

Значущість визначення даних видів інформаційних видань підтверджують існуючу думку про установку читачів в отриманні наукової інформації на бібліотеку, оскільки вона розглядається як канал отримання необхідної наукової літератури (в традиційній і електронній формі) як система, що працює в режимі "запит-відповідь".

Питання в анкеті "Назвіть найбільш бажані для Вас терміни отримання "наукової інформації в бібліотеці" ми не вважаємо оригінальним для бібліотекознавчих і книгознавчих досліджень, бо є певні встановлені терміни для обслуговування користувачів. Але відповіді на нього можуть дати уявлення про те, якою мірою бібліотека відповідає очікуванням користувачів. Аналіз відповідей показав, що терміни коливаються від 5-10 до 30 хвилин. Користувачі сподіваються на оперативність і повноту отримання наукової інформації різними формами: майже на одному рівні висловили бажання респонденти отримувати наукову інформацію електронною поштою, письмово і усно (відповідно 32,1%, 37,8%, 33,6%).

Факсом, модемом готові прийняти інформацію наукові співробітники науково-дослідних інститутів, керівники відділів і відділів НДІ, вищих навчальних закладів, підприємств і організацій.

Більше половини опитаних викладачів вишів, молоді науковці із задоволенням отримують електронний ресурс, на другому місці — письмова форма отримання наукової інформації.

Під час нашого дослідження було розповсюджено анкету і серед читачів-студентів. У вибірку сукупність увійшло 72 студенти вищих навчальних закладів 3-4 рівнів акредитації м. Миколаєва, Одеси, Херсона.

У своїй роботі (навчання) представники цієї групи віддають перевагу українській мові наукових видань (вимоги вишу), але часто використовують і видання російською мовою. Інколи звертаються до іноземної (у випадку написання курсової або дипломної роботи). Тематика інформаційних матеріалів співпадає з вимогами дисциплін навчального процесу, тематикою кафедральних досліджень, у яких вони беруть участь.

Студенти отримують потрібну наукову інформацію (а вона використовується для задоволення запитів у рамках самостійної роботи студентів) через бібліотеки (54,2%) і Інтернет (45,8%).

В основному доступне інформаційне забезпечення їх потреб і інтересів можливостями ОУНБ і наукових бібліотек вушів їх задовольняє. Найбільш цінними джерелами наукової інформації студентство обрало наукові статті з журналів, науково-популярні книги, енциклопедії, довідники, матеріали наукових конференцій, монографії.

І тільки 7 студентів назвали реферативні видання, що становить 9,7% від загальної виборки. Неопубліковані матеріали даною групою респондентів не були відзначені. Крім цього, студенти технічних вушів (а їх у вибірці переважна більшість), відзначили описи винаходів до авторських свідоцтв (23,6% опитаних).

Серед видів інформаційного обслуговування представники даної групи виділили тільки два перших види: довідково-бібліографічне і надання інформації в режимі "запит-відповідь". Більше всього вони зацікавлені у бібліографічній інформації у вигляді бібліографічних покажчиків з вибірковим відбором за певними принципами.

Посилання на терміни отримання інформації не відрізняються від відповідей попередніх груп респондентів, а форму надання наукової інформації передбачають на оптичному документі або електронною поштою.

Таким чином, проведене дослідження довело наявність особливості прояву інформаційних потреб різних груп користувачів півдня України у науковій інформації. Опитування виявило потребу у різних видах інформаційного обслуговування користувачів, у виявленні ранжированого переліку найбільш цінних джерел наукової інформації тощо.

У ході дослідження дістала підтвердження і робоча гіпотеза про те, що серед об'єктивних причин, що негативно впливають на стан задоволення потреб користувачів у науковій інформації, є недостатні за обсягом і складом фонди наукових видань та інформаційних видань (бібліографічних, реферативних, оглядових) для отримання інформації про первинні наукові документи, світового та загальнодержавного потоку видань і її масиву в бібліотеках.

Особливим у характері інформаційних потреб різних груп користувачів наукової інформації є: зниження ступеня стабільності інформаційних потреб у часі; різні терміни старіння наукової книги в різних галузях науки, техніки, виробничої діяльності; характер використовуваної інформації; ступінь зацікавленості в інформації про суміжні галузі науки, пріоритетність однієї галузі щодо до іншої; професійно-галузева належність читача, споживача наукової інформації, форма подання інформації.

Отже, вивчення інформаційних потреб різних груп користувачів у науковій інформації в регіональному аспекті може розглядатися як вихідна база формування необхідного, комфортного інформаційного середовища в умовах наукової бібліотеки, що здатна, завдяки своїм документним ресурсам, використанню сучасних інформаційних технологій, виступаючи генераторами або користувачами баз даних, задовольняти означені потреби, наявність яких обумовлюється високим науковим, освітнім і культурним потенціалом, сформованим у ХХ столітті, який зберігається в Україні і в теперішній час.

Література

1. Блюменау, Д. И. Информация и информационный сервис [Текст] / Д. И. Блюменау. — Л. : Наука, 1989.-192 с. — (Серия «Наука и технич. прогресс»).
  2. Блюменау Д. И. Библиотечно-информационное обеспечение научно-исследовательских и опытно-конструкторских работ [Текст] / Д. И. Блюменау: Учеб. пособие. — Л., 1978. — 74с.
  3. Зелінська, Н. В. «Риторика науки як нова модель наукової комунікації [Текст] / Н. В. Зелінська // Наукові записки УАД. — 2001. — Вип. 3. — С. 60-63.
  4. Евтюхина, Н. А. Информационный запрос как выражение психологической связи, существующей в системе документальных коммуникаций [Текст] / Н. А. Евтюхина // Науч. и техн. б-ки.- 1991. — № 5. — С. 14-15.
  5. Звіт про міжнародну наукову конференцію «Бібліотеки — центри науково-інформаційних ресурсів у ХХІ ст.» [Текст] // Бібл. Вісник, 2001. — №1. — С. 9-48.
  6. Кедровський, О. Про негайні заходи по державній підтримці інформаційного забезпечення науки і науково-технічної діяльності [Текст] / О. Кедровський // Інформаційні ресурси України.-1997. — №1. — С. 17-25.
  7. Кулицький, С. Інформаційні потреби пострадянської економіки та проблеми їх задоволення [Текст] / С. Кулицький // Суспільні реформи та становлення громадянського суспільства в Україні : Матеріали наук.-практ. конф. / За заг. ред. В. І. Лугового, В. М. Князева. — К. : Вид-во УАДУ, 2001. — С. 267-269.
  8. Ленский Б. В. Место книги в современных информационных потоках [Текст] // Научная книга.- 1999. — №1-2. — С. 40-58.
  9. Леонов, В. П. Библиотечно-библиографические процессы в системе научных коммуникаций [Текст] / В. П. Леонов // Библиотека РАН. — СПб, 1995. — 127с.
  10. Літопис книг: Держ. бібліогр. показ. України / Кн. палата України. — К., 1991- 2004.
  11. Мурановский, Т. В. Теория и практика научно-технической информации. Информационные потребности: Учеб. пособие. — М., 1985. — 117с.
  12. Общее и специфическое в информационных потребностях и условиях их удовлетворения [Текст]: Сб. науч. тр. — Л., 1983. — 123с. — (Гос. публ. биб-ка им. М. Е. Салтыкова-Щедрина).
- Розвиток процесів кооперації в регіональній інформаційній системі / Яворський М. С., Назаркевич І. Б. // Науково-технічна інформація. — 2007.